

Obsah

Události v EU:	Rozpočtový summit EU: členské státy shodu nenašly	strana 2
Brusel Inside:	Bohatneme	strana 5
Drobnohled:	Češi kralují optimismu v Evropě	strana 6
Hlavní téma:	Zelená dohoda pro Evropu: Part III	strana 7
EU Seriál:	Stav čerpání a příprava Fondu pro spravedlivou transformaci	strana 11

EKONOMICKÉ A STRATEGICKÉ ANALÝZY

David Navrátil

hlavní ekonom České spořitelny
+420 956 765 439, dnavratil@csas.cz

Petr Zahradník

+420 956 765 213, pzahradnik@csas.cz

EU OFFICE / KNOWLEDGE CENTRE

Tomáš Kozelský

+420 956 718 013, tkozelsky@csas.cz

Tereza Hrtusová

+420 956 718 012, thrtusova@csas.cz

Radek Novák

+420 956 718 015, radeknovak@csas.cz

Česká spořitelna, a.s.

Budějovická 1518/13b

140 00 Praha 4

EU_office@csas.cz

<http://www.csas.cz/eu>

Sledujte nás na Twitteru:

ReSearch
Česká spořitelna

@Research_sporka

Obsahovými partnery Měsíčníku EU aktualit jsou

Zastoupení Evropské komise v ČR a portál EurActiv.cz

EURACTIV.cz

Milí čtenáři,

za uplynulý měsíc se mezi stálíce (snad ne na dlouhou dobu) celoevropského diskuzního pole jako jsou brexit či Green Deal, zařadil nový a nikým nepředpovídaný koronavirus. Popisovat podrobně na těchto řádcích aktuální situaci je bezvýznamné, neboť než k vám doputují tištěná vydání Měsíčníku, bude statistika za COVID-19 v ČR o pár desítek "bohatší". Nicméně shrňme si zde fakta a dopady, které nový koronavirus může mít na ekonomiku.

Dle odhadů Mezinárodního měnového fondu by globální růst ekonomiky v důsledku koronaviru měl být nižší o 0,1 %. To však za předpokladu, že virus začne rychle slábnout a ekonomika Číny se k normálu vrátí v průběhu března či dubna. Pro srovnání, v případě epidemie SARS v letech 2002-2003 poklesla ekonomika Číny za necelý rok o 1,05 p.b., globální ekonomika o zhruba 0,1 p.b. Význam Číny je však v současnosti větší, než tomu bylo v roce 2003 - její podíl na světové ekonomice tehdy činil necelých 9 %, nyní je to 19 %. Rovněž se zvýšil podíl světových vývozů na globálním HDP (roste míra globalizace). Při zohlednění těchto faktorů by dopad koronaviru na celoroční světové HDP mohl být mezi 0,2-0,4 %. Zde je ovšem předpoklad, že situace nepřeroste v pandemii. K tomu má však koronavirus daleko. Dle výpočtů Světové banky by středně vážná/vážná pandemie znamenala 700 tisíc obětí. Aktuální odhad smrtnosti (pravděpodobnost, že nakažený zemře) na koronavirus se pohybuje mírně přes 2 %, nakazit by se tedy celosvětově muselo více než 30 mil. lidí. K dnešnímu dni (11/3/2020) činí počet celosvětově nakažených 121 061 a počet zemřelých 4 368. Sezónní chřipka si na celém světě ročně vyžádá 290-650 tisíc úmrtí - její středně těžkou pandemii tedy zažíváme téměř každý rok a to bez vážnějších dopadů na ekonomiku. Velikost negativního dopadu bude také záviset na míře paniky, kterou koronavirus vyvolá. Každopádně, jak v případě, že se situaci podaří zvládnout během prvního čtvrtletí, tak v případě, že propukne pandemie, česká ekonomika by to měla zvládnout, aniž by upadla do recese. Více se dočtete v naší [analýze ke koronaviru](#) (pro čtenáře tištěné verze je report dostupný např. na našem twitterovém účtu či mezi Speciály na Investičním centru).

Nyní již zpět k čistě unijním událostem. Britům zbývá 10 měsíců na dojednání budoucích vztahů s Evropskou unií, o prodloužení této lhůty Boris Johnson stále nechce ani slyšet. Odmítavý postoj zaujaly také některé členské státy v případě vyjednávání o dlouhodobém rozpočtu EU, která probíhala koncem února. K dohodě tedy nedošlo a tématu se budou lídři věnovat při některém z příštích setkání.

Počátkem března EU zase o něco více "zezelenala". Evropská komise totiž představila návrh klimatického zákona, jehož prostřednictvím chce zajistit dosažení cílů Zelené dohody pro Evropu. V Radě EU se návrh bude projednávat 22. dubna, na program zasedání Evropského parlamentu by se návrh mohl zařadit v průběhu září. Co klimatický zákon obsahuje a jaké kroky již byly a budou učiněny, se dozvíte na řádcích hlavního tématu, které pro vás v rámci své třídlné "zelené" minisérie připravil kolega Petr Zahradník.

Dále se dozvíte, jak se Češi stavějí k tématu "změny klimatu" (vysoká míra skepticizmu se překvapivě nepotvrdila), zda je pro ČR dosažení uhlíkové neutrality reálné, jakými nástroji nám EU chce toho pomoci dosáhnout nebo jak dopadl poslední Eurobarometr týkající se postoje Čechů k otázkám souvisejícím s EU. Z jeho výsledků plyne, že patříme k nejpozitivněji naladěným národům v EU :)

Věřím, že se nám optimismus podaří zachovat i ve světle aktuálních událostí a obav z neznáma.

Tereza

@Research_sporka

Události v EU

Vyjednační zahájili rozhovory o budoucím vztahu EU a Británie. - Mimořádný summit EU věnovaný víceletému rozpočtu skončil bez dohody. - Evropská komise představila návrh nařízení, které má země EU přimět k razantnímu snížení emisí uhlíků. - Celkem 84 % Čechů si myslí, že změny klimatu způsobené lidskou činností ohrožují jejich budoucnost.

BREXIT

Vyjednační zahájili rozhovory o budoucím vztahu EU a Británie

Schůzkou šéfů vyjednávacích týmů Michela Barniera a Davida Frosta v Bruselu na počátku března začaly o budoucí podobě vztahů Evropské unie a Británie. Složitá jednání, do nichž obě strany vstupují s velmi odlišnými představami, rozhodnou mimo jiné o tom, za jakých podmínek bude proudit zboží či služby přes Lamanšský průliv či o obranné a bezpečnostní spolupráci. Na dojednání a schválení případných smluv má evropský blok a jeho bývalý člen jen deset měsíců.

Experti obou stran hovořili například o dopravě, energetice či policejní a justiční spolupráci. **Brusel i Londýn dávají dlouhodobě najevo rozdílný pohled na rybolov v britských vodách**, sladění klimatických či sociálních standardů EU a Británie nebo na pravomoci unijního soudu při řešení vzájemných sporů.

Unijní státy schválily vyjednávací mandát pro Barniera, který má usilovat o zachování „rovného hracího pole“ pro hospodářskou soutěž. Brusel se odvolává na oběma stranami podepsanou politickou deklaraci, která však není právně závazná. Londýn naproti tomu odmítá pokračující působnost unijních regulací a hovoří o „plné hospodářské a politické nezávislosti“. Podle Barniera může Británie získat nejširší možný přístup na unijní trh, kam míří zhruba polovina britského exportu, jen pokud se zaváže k dodržování zmíněných pravidel. Britská vláda o tom však nechce ani slyšet a tvrdí, že by ráda vyjednala volnější obchodní dohodu po vzoru té, již má EU například s Kanadou.

Spory se očekávají i v otázce rybolovu, kde chce EU zachovat současný přístup pro evropské rybáře do britských vod, což však Londýn zásadně odmítá. Někteří činitelé hovoří o tom, že by mohla unie chtít po Britech v této věci ústupek výměnou za vstřícnost k finančním službám firem z londýnské City, které mají velký zájem o přístup na unijní trh.

Na dokončení jednání a schválení případných smluv mají Brusel a Londýn jen deset měsíců. Přechodné období, které skončí na konci roku, by Britové mohli prodloužit. Čas na to mají do poloviny roku 2020. Britský premiér Johnson tuto možnost ale vehementně odmítá. Británie musí v přechodném období dodržovat unijní pravidla, na jejich podobu ale již nemá žádný vliv.

<https://euractiv.cz/section/brexit/news/sefove-vyjednavacich-tymu-zahajili-rozhovory-o-budoucim-vztahu-eu-a-britanie/>

<https://www.gov.uk/government/publications/our-approach-to-the-future-relationship-with-the-eu>

POLITIKA

Rozpočtový summit EU: členské státy shodu nenašly

Mimořádný summit Evropské unie věnovaný víceletému rozpočtu po dvou dnech jednání 21. února skončil bez dohody. Zástupci 27 zemí navzdory úpravě návrhu nedokázali nalézt shodu na celkové výši rozpočtu pro období 2021-2027. Budou se proto k vyjednávání muset vrátit při další vrcholné schůzce.

Skupina států západní a severní Evropy požadovala snížení navrhovaného objemu rozpočtu právě s odkazem na letošní odchod Británie z EU. Ten způsobí příjmový propad přes deset miliard eur (čtvrt bilionu korun) ročně, což podle původně předložené varianty měly z větší části kompenzovat bohaté země.

Evropská komise předložila účastníkům summitu upravený návrh, jenž měl vyjít vstříc požadavkům velké části států. Nová varianta však při krátkém večerním zasedání podporu nezískala.

<https://euractiv.cz/section/evropske-finance/news/unijni-sedmadvacitka-na-rozpocetovem-summitu-shodu-nenasla/>

<https://www.consilium.europa.eu/en/meetings/european-council/2020/02/20/>

ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Klimatický zákon EU

Evropská komise představila návrh nařízení, které má země EU přimět k razantnímu snižování emisí uhlíků. S klimatickou legislativou přišla Komise necelé tři měsíce poté, co od všech členských států vyjma Polska získala souhlas s přechodem k uhlíkové neutralitě do roku 2050.

Česko se proti tomuto cíli dlouho vymezovalo, nakonec ale se závazkem souhlasilo výměnou za přístup k penězům z nového Fondu pro spravedlivou transformaci. Ten by měl členským zemím a jejich uhelným regionům pomoci s přechodem na nízkouhlíkovou ekonomiku. **Česko by z něj mohlo získat v následujícím programovacím období 2021-2027 přibližně 14,5 miliardy korun.**

Jiné země se zase rozhodly dosáhnout klimatické neutrality dříve než v polovině 21. století. Příkladem je Finsko, Rakousko nebo Švédsko. Více než polovina členských států už má také svůj vlastní klimatický zákon, bez ohledu na iniciativy přijímané na evropské úrovni. Česko ale o takové legislativě zatím neuvažuje.

Rozdíly mezi členskými státy si uvědomuje i Komise, v novém nařízení proto počítá s rozdílným postupem členů EU v dosahování klimatických cílů.

Nejasnosti v cestovní mapě pro klimaticky neutrální Evropu zvedlo ze židle také 12 členských států (Dánsko, Finsko, Švédsko, Francii, Itálii, Portugalsko, Španělsko, Lucembursko, Nizozemsko, Lotyšsko, Rakousko a Slovinsko), které zaslaly Komisi společný dopis, v němž požadují urychlení zvýšení cílů do deseti let, ze současných 40 % na 50 až 55 %. To podporuje i Evropský parlament. Samotný návrh Komise toto zvýšení však explicitně nepředpokládá.

Důkladnou analýzu požaduje hned několik zemí, včetně Česka a Maďarska, které chtějí jasně vyčíslit dopad na jejich rozpočty.

Problematický se zdá i samotný přezkumný proces. Komise totiž plánuje od roku 2023 každých pět let, a od roku 2030 vždy šest měsíců po konání světové klimatické konference, přezkoumávat klimatické cíle EU a členských států a jejich účinnost. V případě nezbytnosti pak Komise bude moci přijmout pomoci tzv. delegovaných aktů vhodná opatření a krátkodobé cíle pro rok 2035, 2040 a 2045. Tyto nelegislativní předpisy však nevyžadují součinnost Evropského parlamentu či Rady. Mohou však být oběma legislativními orgány zastaveny a vráceny do běžného rozhodovacího procesu.

Kromě toho, bude Komise moci členským státům zasílat doporučení, jak zlepšit jejich postup na cestě k dosahování klimatické neutrality.

Návrh nařízení rovněž žádá unijní instituce i členské státy, aby při svém postupu spolupracovaly se zástupci občanské společnosti na všech úrovních, od měst a regionů až po neziskové organizace na národní i mezinárodní úrovni.

Klimatickým zákonem se budou ministři členských zemí poprvé zabývat v rámci Rady EU již 22. dubna. Předseda environmentálního výboru Evropského parlamentu Pascal Canfin (Renew Europe) již uvedl, že jeho výbor by mohl o nařízení hlasovat počátkem léta. V září by se pak návrh mohl dostat na program plenárního zasedání Evropského parlamentu.

<https://euractiv.cz/section/klima-a-zivotni-prostredi/news/novy-klimaticky-zakon-prinuti-zeme-eu-splnit-sve-sliby-z-uhlikove-neutrality-se-stava-zavazek/>

https://ec.europa.eu/clima/policies/eu-climate-action/law_en

Jak se k tématu změny klimatu staví Češi?

Průzkum agentury STEM ukázal, že Češi nejsou takoví „klimaskeptici“, jak se na první pohled zdá. **Celkem 84 % Čechů si myslí, že změny klimatu způsobené lidskou činností ohrožují jejich budoucnost.** Devět z deseti Čechů se navíc domnívá, že bez snižování emisí českou krajinu neochráníme.

Agentura STEM zveřejnila průzkum den před zveřejněním tzv. evropského klimatického zákona. S jeho přijetím se EU zaváže k tomu, že bude do roku 2050 uhlíkově neutrální. Znamená to, že EU bude po roce 2050 produkovat jen takový objem emisí uhlíku, který je schopná odbourat.

Průzkum také ukázal, že česká veřejnost se v této problematice příliš neorientuje. Více než polovina (53 %) dospělých se s termínem „uhlíková neutralita“ vůbec nesetkala. Týká se to i osob, které se o téma ochrany klimatu zajímají. Češi přesto princip uhlíkové neutrality podporují. Na otázku, zda souhlasí s tím, že by se Česko mělo snažit vyprodukovat jen tolik skleníkových plynů, kolik jich je schopné neutralizovat, totiž 79 % z nich odpovědělo kladně.

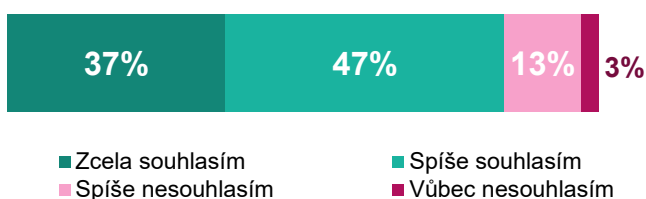
Události v EU

Evropská komise vydala svá každoroční „vysvědčení“ členským zemím. Novinkou zpráv je samostatná kapitola o životním prostředí. Peníze z transformačního fondu by Česko mělo podle Komise využít primárně na podporu čisté energie, omezování skleníkových plynů, posilování energetické účinnosti a na výstavbu obnovitelných zdrojů.

Z průzkumu zároveň vyplývá, že v české veřejnosti panuje obava o dopadech „zelené“ transformace na český průmysl. Týká se to zejména věkové skupiny 60+, která prosazuje ochranu současných pracovních míst v průmyslu. U osob mladších 30 let je poměr takových lidí nižší.

Člověkem způsobené klimatické změny ohrožují naši budoucnost

Zdroj: STEM, Trendy (listopad) 2019

<https://euractiv.cz/section/klima-a-zivotni-prostredi/news/cesi-se-obavaji-klimatickych-zmen-a-podporuji-uhlikovou-neutralitu/>

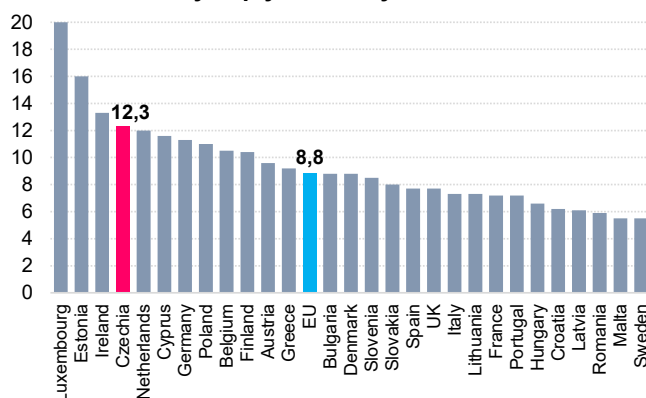
<https://www.stem.cz/cesi-se-obavaji-zmen-klimatu-a-podporuji-uhlikovou-neutralitu-maji-ale-strach-z-dopadu-na-ceskou-ekonomiku/>

Je dosažení klimatické neutrality pro Českou republiku reálné?

Evropská komise vydala svá každoroční „vysvědčení“ členským zemím. Novinkou zpráv je samostatná kapitola o životním prostředí. Česká republika bude mít dle zprávy problém s přechodem ke klimaticky neutrální ekonomice. Málo využívá obnovitelné zdroje energie a je stále silně závislé na uhlí.

Komise mimo jiné upozornila, že v přepočtu na jednoho obyvatele patří Česko k největším producentům emisí skleníkových plynů v EU. Za zhruba 75 procent emisí je přitom zodpovědná energetika. Ta je v Česku založená zejména na uhlí.

Emise skleníkových plynů na obyvatele

Zdroj: Eurostat; tun CO₂ ekv./ob., 2017

Další výtku v oblasti energetiky směřuje k nedostatečné úrovni výzkumu a vývoje, který tvoří pouze 0,1 % HDP. Česko navíc polovinu peněz investovaných do výzkumu v roce 2016 směřovalo do aktivit spojených s jadernými nebo fosilními zdroji energie. Dobře na tom Česko není ani co se týče úspor energie. Dosáhlo zatím pouze na 68 % odhadovaných kumulativních úspor energie určených pro období 2014-2017 v rámci směrnice o energetické účinnosti.

Jedním z hlavních konzumentů energie je podle zprávy Evropské komise doprava, která se v Česku podílí na spotřebě energie až z 27 %. Počet motorových vozidel na českých silnicích totiž roste – mezi lety 2011 a 2018 se jednalo o více než 25% nárůst. Každé čtvrté auto navíc přesahuje povolené emisní limity, na což upozornila loňská inspekční kontrola.

Kritiku Česko obdrželo nejen za „špinavou“ dopravu, ale i za špatnou infrastrukturu jako takovou. Nové silnice podle Komise nepřibývají, za což můžou administrativní překážky a především nízké veřejné investice. Nedávno zveřejněný Národní investiční plán má některé z těchto investičních mezer vyplnit. Na druhou stranu se plán dostatečně nevěnuje udržitelnosti dopravy vzhledem ke zvyšujícím se emisím skleníkových plynů z dopravy.

Počet dokončených dálničních kilometrů je stále nízký přesto, že v posledních 6 letech mířila právě do dopravy největší porce evropských fondů určených pro Česko. Komise vytýká Česku chybějící spojení s Polskem a Rakouskem a také nedostatečný rozvoj dopravní sítě v jižní a severovýchodní části země. Národní investiční plán sice v této souvislosti počítá s řešením, Komise je ale skeptická k tomu, zda se Česku načrtnuté projekty skutečně podaří realizovat.

Česko by podle Evropské komise mělo více investovat do dekarbonizace ekonomiky a podporovat obnovitelné zdroje. Konkrétní doporučení ale Komise Česku udělí až na jaře, tedy v další fázi tzv. evropského semestru.

Peníze z transformačního fondu by Česko mělo podle Komise využít primárně na podporu čisté energie, omezování skleníkových plynů, posilování energetické účinnosti a na výstavbu obnovitelných zdrojů. Finance by měly směřovat také do start-upů a inovativních malých a středních podniků, digitalizace nebo by měly podpořit rozvoj oběhové ekonomiky. Transformační fond má pak v Česku potenciál také podpořit zaměstnance v získávání nových dovedností potřebných v 21. století.

<https://euractiv.cz/section/energetika/news/malo-obnovitelnych-zdroju-zavislost-na-uhli-a-spatne-silnice-komise-vystavila-cesku-vysvedceni/>

https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/2020-european-semester-country-report-czech-republic_en.pdf

Eurostat pravidelně touto dobou zveřejňuje již po mnoho let statistický přehled o ekonomické vyspělosti regionů v EU. Ten přehled, který spatřil světlo světa na počátku letošního března a který sleduje unijní realitu roku 2018, je v mnoha ohledech zajímavější než jeho někteří předchůdci.

BOHATNEME

Přestože v roce 2018 byla ještě Velká Británie plnoprávným členem EU, letošní přehled Eurostatu již s Británií nepočítá. Tím nám ze statistického srovnání zmizela velmi zajímavá země. Souhrnným ukazatelem HDP na obyvatele po přepočtu standardem kupní síly sice nijak pozoruhodná není, když vykazuje rysy jen velmi lehce nadprůměrné evropské vyspělosti (s hodnotou 106% unijního průměru), avšak ony zajímavosti získávají na patnosti až právě při zaostření na regionální úhel pohledu.

Na jedné straně byl v Británii zcela bezkonkurenčně nejbohatší region v EU – Inner London West, s hodnotou 620% průměru EU, na straně druhé byl v téže zemi, i s ohledem na její velikost a regionální členění, největší počet podprůměrně rozvinutých regionů EU (když ten nejchudší je hodnotou zcela srovnatelný s tím naším nejchudším). Lze se domnívat, že aktuální britská pozice mimo EU sblížení této regionální nerovnosti příliš neprospěje. Velká Británie tak byla zemí EU s nejpropastnějšími vnitrostátními a meziregionálními rozdíly v celé EU.

Odchodem Británie se tak nejbohatším regionem EU (měřeno kategorií NUTS 2) stal současně celý členský stát – Lucembursko. Je několik případů, kdy z důvodů jejich velikosti (jsa tedy nevelké), některé členské státy jsou tedy současně též jako celky regiony NUTS 2. Lucembursko již dlouhodobě hraje unijní prim coby nejbohatší stát; po odchodu Británie a s ní i nejbohatšího londýnského teritoria je Lucembursko s 263% průměru EU též nejbohatším unijním regionem. Je následováno hned dvěma v pořadí následujícími regiony irskými (s hodnotami 225%, resp. 210% unijního průměru) a dalšími v pořadí jsou bruselský region, Hamburk a na šestém místě naše hlavní město Praha s hodnotou 192% průměru EU. Tato pozitivní informace nás přivádí k bližšímu pohledu na to, jak že si vedou i ostatní regiony České republiky. Rozhodně je neheledejme v pražské blízkosti. Když jsme hovořili o meziregionálních rozdílech v rámci Británie, právě Česká republika patří do skupiny zemí, kde jsou největší rozdíly mezi nejbohatším a nejméně rozvinutým regionem.

Kdo v tomto žebříčku stojí vysoko, nevede si zrovna lichotivě; nám v něm v unijním srovnání patří šesté místo.

Čím menší rozdíly mezi regiony téže země jsou a čím vyšší je celková vyspělost této země vůči průměru EU, tím je nejen tato země konkurenceschopnější, ale též její regionální politika funkčnější a reálné výsledky přínášející. Hlavní příčinou naší regionální nevyváženosti je to, že jeden region – Severozápad (tvořený Ústeckým a Karlovarským krajem) již poměrně dlouhou dobu nekonverguje. Takže naše dno zůstává přibližně stále na stejném místě, když však ostatní regiony více či méně zdařile urážejí cestu směrem k unijnímu průměru. Cesta, kterou aktuálně kráčí Severozápad, je však varující a zdá se, že bez nějakého robustního zásahu a podpory ze strany státu již není v jeho silách dostat se sám z nedobré pozice, ve které se ocitl.

Data roku 2018 však již definitivně potvrdila, že Česká republika jako celek již zdaleka není v evropském kontextu kohezní zemí. Pouze dva regiony z osmi našich NUTS 2 patří do kategorie podrozvinutý region (vedle Severozápadu ještě jen velmi těsně Střední Morava, tedy Zlínský a Olomoucký kraj, která by se však velmi brzy též měla stát regionem přechodovým). Celkem pět regionů má již statut onoho přechodového regionu (což nelze pozorovat v žádné další s námi srovnatelné a nám příbuzné zemi), o pozici Prahy již řeč byla.

HDP na obyvatele (ØEU = 100, 2018)	
Česká republika	91
Praha	192
Střední Čechy	82
Jihozápad	78
Severozápad	64
Severovýchod	76
Jihovýchod	84
Střední Morava	74
Moravskoslezsko	76

Měli bychom být za to rádi, že celkem s 91% unijního průměru (pro Českou republiku jako celek) již nepatříme mezi ty chudé a nejchudší. Podle toho by měl vypadat i náš přístup ke členství v EU, včetně dělení společného rozpočtového koláče. Země s touto úrovní ekonomické vyspělosti by zpravidla neměla mít největší podíl kohezní politiky z celé Unie.

Petr Zahradník

Výsledky Eurobarometru 92 - Češi kralují optimismu v Evropě, mírně u nich stoupla důvěra v Evropskou unii a ochrana klimatu pro ně představuje prioritu číslo tři. Po loňském poklesu opět lehce stoupla jejich důvěra v sociální média. Sedm z deseti říká, že se setkala s dezinformacemi, a 65 % si myslí, že představují pro naši zemi problém.

ČEŠI KRALUJÍ OPTIMISMU V EVROPĚ

Zastoupení Evropské komise v ČR zveřejnilo národní zprávu k nejnovějšímu standardnímu Eurobarometru s pořadovým číslem 92. Jde o průzkum veřejného mínění, který mapuje aktuální postoje Čechů k vybraným otázkám, jež souvisejí s Evropskou unií.

Vedle obvyklých témat, jako jsou celkové hodnocení situace či vnímání Evropské unie, se průzkum věnoval i postojům k různým druhům médií a důvěře vůči nim. Zjišťoval také názory Čechů na některá ekologická témata.

Průzkum probíhal od 14. do 29. listopadu 2019 a zúčastnilo se jej 1013 osob starších 15 let. Průměr EU proto zahrnuje i postoje obyvatel Spojeného království.

Češi mezi nejpozitivněji naladěnými Evropany

Více než 70 % Čechů hodnotí ekonomickou situaci ve své zemi jako dobrou, což je výrazně víc než průměr EU (47 %). Pozitivně vnímají i stav evropské ekonomiky (64 %), což opět vyniká oproti celounijnímu průměru (47 %). Zároveň roste i jejich pozitivní vnímání dalších oblastí, jako např. zaměstnanosti nebo finanční situace domácností.

Stav zaměstnanosti v ČR považovalo v roce 2016 za dobrý 60 % respondentů, v roce 2019 až 80 %. Tady jde dokonce o třetí nejlepší hodnocení v rámci celé EU, po Dánsku a Nizozemsku.

Obecně jsou dle průzkumu optimističtější naladěni mladí lidé, lidé s vyšším vzděláním a lidé s vyššími příjmy. Evropské ekonomice méně důvěřují ti, kteří k projektu EU celkově chovají nižší důvěru.

Vztah Čechů k Evropské unii

Důvěra Čechů v Evropskou unii v roce 2019 mírně vzrostla na 39 % (oproti 32 % v roce 2018). I tak však zůstává jedna z nejnižších v celé EU. Současně stoupá i důvěra v národní instituce a vládu.

To nejlepší, co EU přinesla, je podle Čechů volný pohyb (66 %), mír (61 %), výměnný studijní program Erasmus (37 %) a ekonomická síla EU (25 %). Pocit sounáležitosti v EU podle Čechů vytváří především historie, kultura, společenské hodnoty a péče o životní prostředí.

V negativním významu pak Češi spojují s EU nejčastěji byrokracií (41 %), plýtvání penězi (38 %) a nedostatečnou kontrolou hranic (37 %).

Ochrana klimatu je pro Čechy priorita číslo 3

Při dotazování, na co by podle nich měla EU vynakládat finanční prostředky, jmenovali čeští respondenti na prvním

místě zaměstnanost a sociální věci (42 %), na druhém obranu a bezpečnost (40 %) a na třetím ochranu životního prostředí a klimatu (34 %). To je o 7 procentních bodů více než v roce 2018, kdy bylo o potřebnosti investic do ochrany životního prostředí přesvědčeno jen 27 % české veřejnosti.

Podle Čechů by tzv. „Zelená dohoda pro Evropu“ měla klást důraz na boj proti plastovému odpadu (59 %), rozvoj obnovitelných zdrojů energie (41 %) a podporu evropských farmářů (41 %).

Důvěra k médiím a vnímání dezinformací

Češi mají nadále největší důvěru v rozhlas (62 %). Tisku a televizi (aniž by se rozlišovaly veřejnoprávní a soukromé stanice) důvěřuje přibližně stejný podíl občanů (kolem 49 %). To je plně v souladu s průměrem EU.

Jiná je však situace v případě internetu a sociálních sítí. Internet považuje za důvěryhodný zdroj 48 % Čechů, což je výrazně více než průměr EU (32 %). Obdobně důvěřuje 30 % Čechů sociálním sítím, zatímco průměr EU je pouze 21 %. Oproti roku 2018 důvěra Čechů v sociální sítě stoupla o 5 procentních bodů.

Respondenti byli také dotazováni, zda se setkali s informacemi „zkreslujícími realitu, nebo dokonce s falešnými informacemi“. Kladně na to odpovědělo 70 % z nich. Pouze polovina dotazovaných uvedla, že je schopna takové dezinformace rozpoznat. Celkem 65 % oslovených uvedlo, že považuje dezinformace za problém pro ČR a 71 % za problém pro demokracii.

Tato národní zpráva je součástí tzv. standardního Eurobarometru – celoevropského průzkumu, který od roku 1973 pravidelně analyzuje názorové klima v členských a kandidátských zemích EU. Autorem zpracování národní zprávy pro Českou republiku je Vojtěch Hündl.

Celoevropské výsledky průzkumu veřejného mínění Eurobarometr č. 92 a národní zprávy z ostatních členských států EU naleznete [zde](#).

Více informací o výzkumech a archiv jednotlivých zpráv je k dispozici na stránkách [Evropské komise](#).

Zdrojem článku je Zastoupení Evropské komise v ČR.

Třetí a poslední díl hlavního tématu věnovaný Zelené dohodě pro Evropu. Co obsahuje? Analýzu návrhů investic z Fondu pro spravedlivou transformaci, nového klimatického zákona EU a rovněž vliv „zelených“ témat na vyjednávání o Víceletém finančním rámci EU 2021-2027.

Hlavní téma

ZELENÁ DOHODA PRO EVROPU: PART III

Přestože tímto pokračováním na téma Zelené dohody pro Evropu završíme tříletý cyklus příspěvků, abychom se poté věnovali zase jiným aspektům evropské integrace, není pochyb o tom, že již velmi brzy se k záležitostem spojeným s klimatem opět vrátíme.

Předmětem tohoto dílu bude deskripce a analýza příslušných pasáží Country Reportu, které se věnují konkrétním návrhům investic z Fondu pro spravedlivou transformaci (JTF) v podmínkách jednotlivých členských států. Dále přineseme první reflexi návrhu klimatického zákona EU a nemůžeme opomenout ani to, jak se zelené téma promítá do zatím stále ještě značně otevřené diskuse o konečné podobě Víceletého finančního rámce EU na období 2021 - 2027.

Zpráva o stavu České republiky 2020 a doporučení investic v rámci JTF

Čerstvě zveřejněná Zpráva o stavu České republiky 2020, anebo též Country Report, si vedle dalších nosných pasáží všímá též prezentace stávajících předběžných pohledů Evropské komise na prioritní investiční oblasti a rámcové podmínky pro efektivní zajištění investic JTF pro období 2021 – 2027 (přestože JTF jako takový je definován na 10 let) v České republice. Je zde tedy snaha soustředit pozornost na specifické potřeby spravedlivé transformace přizpůsobené konkrétním podmínkám České republiky.

Tyto prioritní investiční oblasti jsou odvozeny z širší analýzy území, která čelí vážným socio-ekonomickým výzvám, které jsou vyvolány transformačním procesem směrem ke klimaticky neutrální ekonomice EU do roku 2050 v podmínkách České republiky.

Tyto výzvy jsou vymezeny v rámci Country Reportu. Jeho příloha představuje základ pro dialog mezi Českou republikou a Evropskou komisí a taktéž relevantní vodítko pro jednotlivé členské státy při přípravě jejich územních plánů spravedlivé transformace, které budou formovat základ pro programování JTF. Tato vodítka jsou u jednotlivých členských států vždy specificky přizpůsobena jejich konkrétním potřebám. Investice JTF jsou komplementární s ostatními formami financování v rámci kohezní politiky.

Jak známo, uhelné regiony České republiky zahrnují regiony Moravskoslezsko a Severozápad (Karlovarský a Ústecký kraj). Přibližně 18 tisíc lidí v nich přímo pracuje v aktivitách zaměřených na těžbu uhlí.

Očekává se, že transformační proces ovlivní a zasáhne místní komunity závislé na těžbě uhlí a energetickém sektoru postaveném na spalování uhlí, jež sám zaměstnává v těchto

regionech dalších více než 21 tisíc lidí a nepřímo ovlivňuje dodatečných 19 tisíc pracovních míst v zemi (10 tisíc nepřímo závislých pracovních míst v regionu Severozápad, 4 tisíce v Moravskoslezsku a 5 tisíc v dalších regionech České republiky). Dopad této transformace by se mohl prohloubit v důsledku faktu, že mnohá z ohrožených území již nyní patří mezi nejhudší regiony v zemi.

Moravskoslezský kraj je největší černouhelný region v České republice (28% jeho celkové plochy představuje ostravsko-karvinská uhelná oblast). Má tři aktivní doly a je zodpovědný za více než 10 tisíc přímých pracovních míst v uhelném těžebním sektoru.

V ústeckém regionu, kde je těženo 80% hnědého uhlí v České republice (severočeská uhelná oblast), je více než 5 tisíc pracovních míst bezprostředně souvisejících s těžbou uhlí, čtyři aktivní doly a největší elektrárny v zemi, založené na spalování uhlí (Pruněfov, Tušimice, Ledvice a Počerady); vysoká je zde koncentrace firem v chemickém průmyslu.

V Karlovarském kraji, se dvěma hnědouhelnými doly a nejnižší úrovní HDP na obyvatele v České republice, je uhelná společnost, lokalizovaná v okrese Sokolov (jež vykazuje nejvyšší počet sociálně vyloučených oblastí v České republice), největším zaměstnavatelem v regionu s přibližně 3 tisíci pracovními místy. Dalších více než tisíc pracovních míst se vztahuje k energetickému sektoru a příbuzným odvětvím.

V závislosti na předběžném ocenění vypadá nanejvýš pravděpodobně, že se JTF v České republice bude svými intervencemi koncentrovat na tyto regiony. Moravskoslezský, Ústecký a Karlovarský kraj očekávají, že budou čelit zkušenosti podstatné ztráty pracovních míst, která nemusí být realisticky kompenzována a vyvážena tvorbou a rozvojem malých a středních podniků.

Ve výjimečných případech tam, kde je to nezbytné pro implementaci územních plánů spravedlivé transformace, může být zvažována podpora produktivních investic do velkých podniků.

Sociální výzvy spojené s efektivní a spravedlivou transformací budou vyžadovat diverzifikaci regionálních ekonomik, vytváření nových podnikatelských příležitostí a zvyšování a změnu kvalifikace a kompetencí pracovníků, stejně jako zesílenou podporu obnovitelné energie, energetické účinnosti a rekultivace kontaminovaných území.

Aby se splnily tyto transformační výzvy, byla identifikována vysoká prioritní investiční potřeba. Strategie inteligentní specializace nabízejí důležitý rámec k nastavení priorit pro inovace při podpoře ekonomické transformace.

Klíčové aktivity JTF by v České republice měly být cíleny zejména na:

- investice na pokrytí a rozšíření technologie a infrastruktury pro dostupnou čistou energii, do snížení emise skleníkových plynů, energetické účinnosti a obnovitelné energetiky;
- investice do vytváření nových firem, včetně investic prostřednictvím podnikatelských inkubátorů a konzultačních služeb;
- produktivní investice do malých a středních podniků, včetně start-upů, vedoucí k ekonomické diverzifikaci a rekonverzi;
- zvýšení a změna kvalifikace a kompetencí pracovníků;
- investice do regenerace a dekontaminace území, obnova půdy a přizpůsobení projektů na nové účely.

K další podpoře inteligentního regionálního a místního rozvoje již byly identifikovány prioritní investiční potřeby. S nimi provázané aktivity JTF by měly cílit zejména na:

- investice do výzkumu a inovačních aktivit a vytváření transferu pokročilých technologií;
- investice do digitalizace a digitální propojenosti;
- technickou pomoc.

Investiční potřeby byly dále identifikovány pro zmírnění environmentálních a socio-ekonomických nákladů transformace. K tomu se vztahující aktivity JTF by měly být zaměřeny zejména na:

- investice na posílení a podporu cirkulární ekonomiky, včetně investic prostřednictvím prevence vzniku odpadu, omezení objemu odpadu, účinnosti zdrojů, opětovného používání, opravování a recyklace průmyslového spotřebního zboží i výrobních zařízení;
- pomoc s nalézáním práce pro uchazeče o práci;
- aktivní inkluzi (začlenění) uchazečů o práci.

Dokument dále konstatuje, že využívání technologií s nulovým či nízkým výskytem uhlíku může usnadnit transformaci k udržitelné ekonomice, avšak ambice investovat do nich zůstává v České republice nízká. Je to pravda zejména pro silniční dopravu, kde pokrok směrem k vozidlům s nulovými emisemi je spíše malý. Nicméně, podpůrné schéma pro výstavbu veřejně přístupných nabíjecích a čerpacích stanic pro vozidla založená na alternativních palivech existuje již od roku 2017.

Dostupné národní zdroje financování neprioritizují dostatečně investice zaměřené na udržitelnost (tedy takové, které minimalizují důsledky klimatické změny nebo destrukci životního prostředí), ani nepenalizují projekty, které používají pevná fosilní paliva.

Česká republika je rovněž pod průměrem EU ohledně eko-inovací. Aktivity vztahované k výzkumu a vývoji v oblasti

energetiky jsou velmi nízké a představují pouze 0,1% HDP (což je méně, než například v roce 2011, kdy tento podíl činil 0,3% HDP). Navíc, z asi 21 mil. EUR tohoto typu investic uskutečněných v roce 2016, zhruba polovina šla na aktivity vztahované k jaderným či fosilním palivům.

Úspěšná transformace směrem k udržitelné ekonomice bude též záviset na využití nových digitálních technologií a aplikací. Rozvoj a aplikace sítí 5G, procesů umělé inteligence nebo nízkooenergeticky náročných procesorů může usnadnit efektivnější využívání energie a zdrojů napříč sektory. V současnosti nicméně je v České republice nedostatek iniciativ k rozšíření zdrojové a energetické účinnosti informačního a komunikačního sektoru, když autority dávají přednost dalším aspektům digitální agendy, jako například rozvoji digitální infrastruktury, digitálním veřejným službám nebo kybernetické bezpečnosti. Nárůst udržitelnosti by též mohl přijít ze strategie cloud-computingu, jež je nyní připravovaná.

Několik dalších politik může usnadnit transformaci k udržitelnější ekonomice; nejsou však významnější v České republice využívány. Je zde prostor pro zpřísnění environmentálních kritérií v případě zdanění vozidel (je tím míněn jak jejich nákup, tak též provoz) směrem k podpoře používání čistších vozidel. Dále některé daňové výjimky a úlevy omezují pobídky k energetické úspoře nebo k přesunu k čistším palivům. Iniciativy směrem k zeleným veřejným zakázkám a zelenému rozpočtování jsou také ještě relativně omezené. Spravedlivé oceňování uhlíku a odstraňování negativních externalit spojených s uhlíkem by rovněž napomohlo lépe uchopit výzvu klimatické změny a znečištění ovzduší nákladově efektivněji, a současně by napomohlo zlepšit energetickou dostupnost. Jako dodatečný zdroj příjmu v případě environmentální bilance může Česká republika zvážit nákladově efektivní transfer emisních alokací na další členské státy. Země též zaostává v zajištění strategie cirkulární ekonomiky, která by mohla napomoci transformaci.

Zvýšení energetické účinnosti může být příležitostí pro zvýšení konkurenceschopnosti. Česká republika dosáhla pouze 68 % odhadovaných kumulovaných energetických úspor v období 2014 – 2017, daleko od závazků úspor energie plynoucí ze směrnice o energetické účinnosti. Zlepšující se výkonnost v této oblasti může přinést snižování energetických nákladů pro domácnosti i podnikatelský sektor, a též rozvíjet čistší odvětví a napomoci ekonomice posunout se výše v hodnotových produkčních řetězcích směrem k aktivitám s vyšší přidanou hodnotou.

Autority implementují schéma pro nahrazování zastaralých a neadekvátních zdrojů lokálního vytápění v domácnostech, s podporou fondů EU. Do roku 2019 bylo 80 000 topných těles nahrazených, z celkového zamýšleného počtu 100 000, který by měl být dosažen do konce roku 2020.

Nicméně, implementace politik energetické efektivity zůstává rozdělena mezi několik autorit. Je zde též nízká informovanost a obeznamenost ohledně širších přínosů energetické účinnosti, provázaná nedostatkem motivace získat dostupné financování, kvůli velkému zpoždění při výplatách podpory a administrativním překážkám.

V České republice je též příležitost pro zvýšení investic do systémů inteligentní výstavby budov (stavebnictví). Vhodné metody pro investování do budov, v souladu s iniciativou EU Inteligentní finance pro inteligentní budovy, by mohly být spatřovány jako příležitost. Indikativní milníky dlouhodobé renovační strategie však dosud nebyly jasně definovány. Milníky pro renovaci objemu rezidenčních a nerezidenčních budov do vysoce energeticky účinné a dekarbonizované množiny budov do roku 2050 potřebují být dále specifikovány a definovány. Jasně definované milníky by umožnily České republice odhadnout širší přínosy, které energeticky efektivní renovace mohou přinést.

Klimatický zákon EU a odpočet úkolů

Evropská komise zveřejnila svůj první návrh na evropský klimatický zákon. Jeho prostřednictvím má v úmyslu legislativně vymezit a uchopit cíle Evropské zelené dohody. V nejobecnějším vyjádření to znamená dosažení čistých (net) nulových emisí skleníkových plynů pro země EU jako celek, zejména cestou snížení emisí, investic do zelených technologií a ochrany životního prostředí.

Zákon se zaměřuje na zajištění toho, aby všechny politiky EU přispívaly k tomuto cíli a aby všechny sektory ekonomiky a společnosti v tomto sehrály přínosnou úlohu. K tomu závazku mají být připojeny též opatření na národní úrovni jednotlivých členských států. Pokrok bude přezkoumáván každých pět let, v souladu s globální procedurou nastavenou Pařížskou dohodou.

Klimatický zákon též oslovuje nutné kroky pro dosažení klimatického cíle v roce 2050:

- v závislosti na komplexním, uceleném ocenění a vyhodnocení dopadů navrhne Evropská komise nový cíl EU pro rok 2030 v oblasti emisí skleníkových plynů a jejich redukce; tato část zákona bude novelizována, až bude uskutečněna analýza dopadů;
- do června 2021 Evropská komise přehodnotí a tam, kde to bude nutné, reviduje všechny relevantní politické nástroje k zajištění dodatečné redukce emisí do roku 2030;
- Evropská komise navrhne přijetí celounijní trajektorie 2030 – 2050 pro snížení emisí skleníkových plynů, aby bylo možné změřit pokrok a zajistit předvídatelnost pro veřejné autority, podnikatele i obyvatelstvo;
- do září 2023 a každých dalších pět let vyhodnotí Evropská komise konzistentnost opatření EU a členských států s cílem klimatické neutrality a trajektorie 2030 – 2050;

- Evropská komise bude pověřena vydávat doporučení členským státům, jejichž akce v tomto kontextu nejsou konzistentní s cílem klimatické neutrality; členské státy budou zavázány brát v úvahu tato doporučení nebo vysvětlit jejich postoj a postup v případě, že v naplňování a respektování doporučení selhávají;
- členské státy budou též žádány rozvinout a implementovat strategie k posílení připravenosti a omezení rizika a ohrožení plynoucí z dopadů klimatické změny.

Odpočet úkolů zelené dohody a klimatického zákona

Již učiněno:

- Zveřejnění Evropské zelené dohody (prosinec 2019);
- přijetí Investičního plánu pro udržitelnou Evropu (SEIP; leden 2020);
- návrh Mechanismu spravedlivé transformace (JTM), tak aby nikdo nebyl opomenut, a revize nařízení o kohezní politice (leden 2020);
- návrh prvního klimatického zákona EU pro klimaticky neutrální EU do roku 2050 (březen 2020);

Bude učiněno bezprostředně:

- přijetí Evropské průmyslové strategie na podporu čisté a konkurenceschopné budoucnosti pro evropské korporace a pracovníky (březen 2020);
- schválení Akčního plánu pro cirkulární ekonomiku, posilujícího opravy, opětovné používání a recyklaci průmyslových spotřebních předmětů i výrobních zařízení (březen 2020);
- představení Strategie z farmy na vidličku (farm to fork), činicí potravinové systémy udržitelnější (březen 2020);
- představení Strategie biodiverzity k ochraně křehkých přírodních zdrojů (březen 2020);

Bude učiněno v dalším průběhu:

- plán vyhodnocení dopadů pro zvýšení klimatického cíle EU do roku 2030 (léto 2020);
- revize relevantní legislativy pro zajištění nového cíle pro rok 2030 (červen 2021);
- návrh revize směrnice o zdanění energetiky (červen 2021);
- návrh mechanismu pro přeshraniční uhlíkové přizpůsobení pro vybrané sektory (2021);
- nová strategie EU pro přizpůsobení se klimatickým změnám (2020/ 2021);
- strategie pro integraci inteligentních sektorů (2020);
- iniciativa Renovační vlna pro stavební sektor (2020);
- evaluace a revize nařízení o Transevropských sítích v energetice (2020);
- strategie o využití offshore větrné energie (2020);
- iniciativa vůdčích trhů pro klimaticky neutrální a cirkulární výroby v energeticky intenzivních průmyslových sektorech (2020);

- návrh na podporu procesů pro výrobu oceli s nulovými uhlíkovými emisemi (2020);
- legislativa k bateriím (říjen 2020);
- návrh legislativy k reformě nakládáním s odpadem (2020);
- strategie pro udržitelnou a inteligentní mobilitu (2020);
- financování pro veřejná místa nabíjecích a tankovacích stanic (2020);
- ocenění legislativních možností podpory výroby a nabídky udržitelných alternativních paliv a pohonných hmot (2020);
- revidovaný návrh směrnice o kombinované dopravě (2021);
- revize směrnice o infrastruktuře pro alternativní paliva a pohonné hmoty a revize nařízení o Transevropských dopravních sítích (2021);
- iniciativy ke zvýšení a lepšímu řízení kapacity železničních a vnitrozemských vodních cest (2021);
- návrh pro přísnější standardy emisí znečišťujících ovzduší vozidly se spalovacím motorem (2021);
- opatření k redukci používání a rizika chemických pesticidů a používání umělých hnojiv a antibiotik (2021);
- opatření zaměřená na hlavní oblasti ztráty biodiverzity (2021);
- nová strategie EU pro lesy (2020);
- opatření pro rozvoj hodnotových řetězců, jež nejsou založena na odlesňování (2020);
- udržitelná strategie pro chemikálie (léto 2020);
- akční plán nulového znečištění pro vodu, ovzduší a půdu (2021);
- revize opatření zaměřená na znečištění pocházející z velkých průmyslových instalací (2021);
- revidovaná strategie pro udržitelné finance (podzim 2020);
- revize směrnice o nefinančním reportingu (2020);
- revize vyhlášek a vodítek o veřejné podpoře vztahující se k životnímu prostředí a energetice (2021);
- zelená agenda pro Západní Balkán (2020);
- zahájení Evropského klimatického paktu (2020);
- návrh 8. akčního programu pro životní prostředí (2020).

Vývoj vyjednávání budoucího Víceletého finančního rámce

Ve druhé polovině února se konal mimořádný summit Evropské rady, zaměřený výlučně na téma dohody o konečné podobě Víceletého finančního rámce EU na období 2021 – 2027. Urgentnost tohoto úkolu je tím větší, že této dohody již mělo být dávno dosaženo, když počínaje rokem 2021 by již měla být v plné funkčnosti a připravenosti další řada na tuto dohodu navazujících nařízení, programů a prováděcích vyhlášek tak, aby finanční prostředky rozpočtované pro budoucí období co nejdříve přitekly ke svým příjemcům.

Alarm v této záležitosti, spuštěný novým předsedou Evropské rady, bývalým belgickým premiérem Charlesem Michellem, však ke kýženému výsledku nevedl. Summit skončil nedohodou a její příčinou je odraz ještě hlubšího rozporu mezi osazenstvem EU, než jen o omezený objem společných finančních zdrojů, které jsou k dispozici. Šance na reparát se nabízí v samém závěru března, tehdy se však bude jednat o řádné zasedání Evropské rady, kdy na programu budou i jiná témata; lze si představit, že v aktuální situaci s koronavirem nebude politická nálada zabývat se tím, aby hlavní kapitoly i částky evropského rozpočtového rámce byly výhodné pro většinu členských států.

Summit ztělesňoval souboj tří táborů (přibližně 15 přátel koheze, čtyř velmi bohatých malých zemí a čtyř velkých členských států, pro které má kohezní politika stále nemalý význam, ale současně chtějí ony omezené zdroje využívat jinak než dosud) a skončil patem.

Nepřinesl totiž společnou a pro všechny zúčastněné akceptovatelnou odpověď na tři zásadní otázky: kolik, na co, a jak. Požadavek tábora velmi bohatých malých (Švédsko, Dánsko, Nizozemsko a Rakousko), aby budoucí rozpočet nepřesáhl 1 % unijního HDP, je zcela mimo zájem tábora přátel koheze, ale taktéž mimo původní komisi návrh, o postoji Evropského parlamentu, který bude celý rámec spolu schvalovat, ani nemluvě. Přátelé koheze zase nabízejí extrémní požadavek v tom, jakou roli má kohezní politika v budoucím rozpočtu hrát, a nejsou ochotni ustupovat (tuto notu ztělesňuje především Polsko a Česká republika).

Součástí dosud nezodpovězené otázky na co je též obsahové zaměření – má to být dopravní infrastruktura, zelená společnost, super inovační koncepty, bezpečnost, či sociální témata. S jedním procentem HDP se základy dělat nedají.

Ve stínu těchto nosných otázek zůstala na rozpočtovém summitu ještě třetí: jak. Mají to být dominantní dotace, anebo si má Evropa ku svému vlastnímu dlouhodobému prospěchu osvojit modernější způsob alokace prostředků na projekty veřejného zájmu?

Dosavadní způsob vyjednávání byl velmi neefektivní a nyní již opět začíná tikt čas. Onu naději, že se snad mohou rýsovat zárodky konečné dohody přineslo páteční summitové odpoledne, kdy byl předložen návrh, který by mohl otupit dosud vyostřené názory všech tří bojujících táborů. Ten byl založen na návrhu zvýšit prostředky na kohezní politiku (po předchozí redukci) o 4,8 mld. EUR pro celou EU i posílit princip flexibility v duchu, jak jej vnímají a slyší na něj státy V-4. Současně předpokládá též určité, ale akceptovatelné ústupky bohatým státům, včetně Německa. Tehdy ještě požadovanou podporu nezískal a summit skončil bez hmatatelného výsledku. Věřme, že se na tento návrh podaří navázat příště a k dohodě dospět. Agónie nedohody totiž neprospívá v EU vůbec nikomu.

Petr Zahradník

Ve druhé polovině února proběhlo jednání Rady pro Evropské strukturální a investiční fondy. Tématem byl současný stav čerpání prostředků z fondů EU a příprava období 2021-2027. V lednu Evropská komise navrhla zřízení Fondu spravedlivé transformace, který může uhelným regionům ČR v příštím období přinést ve formě dotací dalších 14,5 mld. Kč. Jak probíhá jeho příprava?

STAV ČERPÁNÍ A PŘÍPRAVA FONDU PRO SPRAVEDLIVOU TRANSFORMACI

Z evropských fondů ČR na projekty přidělila už 82 % alokace

Ke konci ledna bylo za období 2014-2020 přiděleno na projekty 498,3 mld. Kč (81,5 % prostředků), příjemcům proplaceno 282,6 mld. Kč (46,2 %) a zažádáno o proplacení Evropskou komisí 231,6 mld. Kč (38 %). Na vyčerpání všech prostředků má Česká republika lhůtu až do konce roku 2023.

Na evropské úrovni probíhá hledání shody na legislativě k fondům EU i na podobě jejího rozpočtu na příštích 7 let. V lednu Evropská komise navrhla zřízení nového fondu – Fondu spravedlivé transformace, který může uhelným regionům ČR v příštím období přinést ve formě dotací dalších 14,5 mld. Kč.

Díky novému fondu dosáhnou uhelné regiony na další prostředky z EU

Nový fond představený Evropskou komisí má pomoci regionům, které ovlivní přechod ke klimatické neutralitě. V České republice by se podpora Fondu pro spravedlivou transformaci (FST) měla týkat tzv. uhelných regionů, tj. Ústeckého, Moravskoslezského a Karlovarského kraje. Podle současného návrhu by ČR mohla získat pro období 2021–2027 dalších 581 mil. EUR (přibližně 14,5 mld. Kč).

Cílem Evropské komise vytyčeným v Zelené dohodě pro Evropu („Green Deal for Europe“) je dosáhnout klimatické neutrality EU do roku 2050. S tímto cílem je spojena řada výzev, které se dotknou hlavně regionů spojených s těžbou a využíváním fosilních paliv nebo těch, jejichž průmysl generuje vysoké emise skleníkových plynů.

Tzv. uhelné regiony ČR – Ústecký, Moravskoslezský a Karlovarský kraj – jsou již nyní zapojeny do pilotní iniciativy Evropské komise pro uhelné regiony procházející transformací, v rámci které jim je poskytována podpora na základě jejich specifických potřeb. Tuto roli by v programovém období 2021–2027 měl převzít FST.

Pomoc regionům s transformací hospodářství bude dle návrhu Evropské komise založena na třech pilířích tvořících dohromady jeden podpůrný rámec, tzv. Mechanismus pro spravedlivou transformaci („Just Transition Mechanism“). Prvním pilířem má být FST, který má poskytnout pomoc dotčeným regionům všech členských států EU. O shodě na výsledné podobě a podmínkách FST se bude nyní na úrovni EU jednat mezi členskými státy.

Vedle FST jsou připravovány i další dva pilíře. Zatímco FST se zaměří na dotační podporu v souladu s pravidly pro fondy EU, druhý pilíř využije nový finanční nástroj InvestEU, který má za cíl aktivizovat soukromé investice. Ve třetím pilíři vznikne úvěrový nástroj (ve spolupráci s Evropskou investiční bankou) pro investice veřejného sektoru. Předpokládá se, že Mechanismus pro spravedlivou transformaci by mohl vygenerovat v součtu až 100 miliard EUR investic.

Podle návrhu Evropské komise by na FST mělo být z rozpočtu EU – tj. víceletého finančního rámce, který je také ještě předmětem jednání – vyčleněno 7,5 mld. EUR, tedy přibližně přes 188 mld. Kč. V návrhu Evropské komise je pro Českou republiku vyčleněno 581 mil. EUR (přibližně 14,5 mld. Kč) ve stálých cenách roku 2018, což odpovídá 7,7 % prostředků FST. Nejvíce by mělo z fondu čerpat Polsko (2 mld. EUR), Německo (877 mil. EUR) a Rumunsko (757 mil. EUR). Zdroje FST pro regiony budou ještě doplněny o prostředky Evropského fondu pro regionální rozvoj, Evropského sociálního fondu plus a národním spolufinancováním.

FST je obdobně jako politika soudržnosti zaměřen na vyrovnávání rozdílů mezi jednotlivými regiony. FST se konkrétně zaměří na podporu rozmanitosti ekonomiky a na rekvalifikaci a aktivní začleňování pracovníků a uchazečů o zaměstnání na vymezeném území. Podpora z FST bude poskytována prostřednictvím standardních nástrojů politiky soudržnosti, tj. prostřednictvím výzev v operačních programech. O konkrétním způsobu využití prostředků FST v příštím programovém období rozhodne Česká republika v nejbližších měsících. Zda budou prostředky FST v České republice rozdělovány prostřednictvím již navržených operačních programů, nebo vznikne nový program, bude klíčovým bodem tohoto rozhodnutí.

Zdrojem textu je Ministerstvo pro místní rozvoj

Statistické okénko

Vybrané ukazatele strategie Evropa 2020: Zaměstnanost; Investice do VaV; Emise skleníkových plynů (cílem EU je 80 %); Podíl energie z OZE; Podíl vysokoškolsky vzdělaných; Počet osob ohrožených chudobou a sociálním vyloučením (kumulativně od roku 2008, cílem je snížit jejich počet v EU o 20 mil.). Zdrojem dat je Eurostat. Pro více informací navštivte goo.gl/2Buxd9

Vybrané ukazatele strategie Evropa 2020

	Zaměstnanost (20-64 let; %)				Investice do VaV (% HDP)				Emise skleníkových plynů (1990=100)			
	2016	2017	2018	Cíl	2016	2017	2018	Cíl	2014	2015	2016	2017
Belgie	67,7	68,5	69,7	73,2	2,52	2,66	2,76	3,00	78,5	81,2	80,3	79,7
Německo	78,6	79,2	79,9	77,0	2,94	3,07	3,13	3,00	73,5	73,8	74,2	74,1
Estonsko	76,6	78,7	79,5	76,0	1,25	1,28	1,40	3,00	52,5	45,1	48,9	52,0
Irsko	71,4	73,0	74,1	69,0	1,19	1,23	1,15	2,00	105,0	109,3	113,1	112,9
Řecko	56,2	57,8	59,5	70,0	0,99	1,13	1,18	1,20	96,6	93,0	89,8	93,6
Španělsko	63,9	65,5	67,0	74,0	1,19	1,21	1,18	2,00	115,9	120,0	116,7	121,8
Francie	70,0	70,6	71,3	75,0	2,25	2,19	2,20	3,00	84,7	85,8	85,8	86,6
Itálie	61,6	62,3	63,0	67,0	1,37	1,37	1,39	1,53	83,4	85,0	84,8	84,1
Kypr	68,7	70,8	73,9	75,0	0,52	0,55	0,55	0,50	140,8	141,7	150,6	155,7
Lotyšsko	73,2	74,8	76,8	73,0	0,44	0,51	0,64	1,50	43,5	43,8	44,0	44,3
Litva	75,2	76,0	77,8	72,8	0,84	0,90	0,88	1,90	41,4	42,1	42,1	42,7
Lucembursko	70,7	71,5	72,1	73,0	1,26	1,27	1,21	2,30	91,2	88,6	87,9	90,8
Malta	71,1	73,0	75,0	70,0	0,57	0,58	0,55	2,00	139,4	110,4	98,8	112,2
Nizozemsko	77,1	78,0	79,2	80,0	2,00	1,98	2,16	2,50	87,8	91,7	91,7	90,9
Rakousko	74,8	75,4	76,2	77,0	3,12	3,05	3,17	3,76	98,9	101,9	103,0	106,2
Portugalsko	70,6	73,4	75,4	75,0	1,28	1,32	1,35	2,70	110,1	117,0	114,4	122,8
Slovinsko	70,1	73,4	75,4	75,0	2,01	1,87	1,95	3,00	89,4	90,4	94,9	93,8
Slovensko	69,8	71,1	72,4	72,0	0,79	0,89	0,84	1,20	55,5	56,9	57,6	59,2
Finsko	73,4	74,2	76,3	78,0	2,72	2,73	2,75	4,00	84,0	79,0	83,1	79,5
Bulharsko	67,7	71,3	72,4	76,0	0,77	0,74	0,75	1,50	57,6	60,7	58,2	60,5
Česko	76,7	78,5	79,9	75,0	1,68	1,79	1,93	1,00	64,3	64,8	65,8	65,3
Dánsko	77,4	76,9	78,2	80,0	3,09	3,05	3,03	3,00	74,2	70,5	73,5	70,5
Chorvatsko	61,4	63,6	65,2	62,9	0,86	0,86	0,97	1,40	74,6	76,0	76,5	78,7
Maďarsko	71,5	73,3	74,4	75,0	1,19	1,33	1,53	1,80	61,6	65,1	65,6	68,5
Polsko	69,3	70,9	72,2	71,0	0,96	1,03	1,21	1,70	81,9	82,6	84,5	87,7
Rumunsko	66,3	68,8	69,9	70,0	0,48	0,50	0,51	2,00	47,0	47,1	46,3	46,1
Švédsko	81,2	81,8	82,6	80,0	3,25	3,37	3,31	4,00	77,3	76,6	76,4	76,3
UK	77,5	78,2	78,7	n/a	1,66	1,65	1,71	n/a	69,0	66,9	63,8	62,4
EU	71,1	72,2	73,2	75,0	2,04	2,07	2,11	3,00	77,5	78,1	77,8	78,3

	Podíl energie z OZE (%)				Vysokoškolsky vzdělaní (30-34 let; %)				Chudoba (rozdíl od 2008; tis. os.)			
	2016	2017	2018	Cíl	2017	2018	2019	Cíl	2016	2017	2018	Cíl
Belgie	8,7	9,1	9,4	13	45,9	47,6	47,5	47,0	141	102	56	-380
Německo	14,9	15,5	16,5	18	34,0	34,9	35,2	42,0	-310	-828	-1 092	n/a
Estonsko	28,7	29,1	30,0	25	48,4	47,2	46,6	40,0	28	15	27	n/a
Irsko	9,3	10,6	11,1	16	54,5	56,3	55,9	60,0	110	38	-26	-200
Řecko	15,4	17,0	18,0	18	43,7	44,3	43,6	32,0	743	655	302	-450
Španělsko	17,4	17,6	17,4	20	41,2	42,4	44,4	44,0	2 040	1 450	1 261	-1400
Francie	15,7	16,0	16,6	23	44,3	46,2	47,3	50,0	313	-433	-106	-1900
Itálie	17,4	18,3	17,8	17	26,9	27,8	27,5	26,0	3 055	2 325	1 360	-2200
Kypr	9,9	10,5	13,9	13	55,9	57,1	58,2	46,0	53	34	25	-27
Lotyšsko	37,1	39,0	40,3	40	43,8	42,7	43,4	34,0	-186	-196	-197	-121
Litva	25,6	26,0	24,4	23	58,0	57,6	57,6	48,7	-39	-68	-116	-170
Lucembursko	5,4	6,3	9,1	11	52,7	56,2	56,5	66,0	42	54	54	-6
Malta	6,2	7,3	8,0	10	33,5	34,7	36,9	33,0	9	7	8	-7
Nizozemsko	5,8	6,5	7,4	14	47,9	49,4	50,1	40,0	364	432	400	-100
Rakousko	33,4	33,1	33,4	34	40,8	40,7	42,3	38,0	-156	-135	-187	-235
Portugalsko	30,9	30,6	30,3	31	33,5	33,5	35,5	40,0	-163	-359	-535	-200
Slovinsko	21,3	21,1	21,1	25	46,4	42,7	43,7	40,0	10	-16	-34	-40
Slovensko	12,0	11,5	11,9	14	34,3	37,7	39,8	40,0	-161	-255	-239	n/a
Finsko	39,0	40,9	41,2	38	44,6	44,2	46,6	42,0	-14	-62	-17	n/a
Bulharsko	18,8	18,7	20,5	16	32,8	33,7	32,7	36,0	-531	-654	-1 106	-260
Česko	14,9	14,8	15,2	13	34,2	33,7	34,9	32,0	-191	-299	-302	-100
Dánsko	31,8	34,7	35,7	30	48,2	48,4	49,1	40,0	64	93	110	-22
Chorvatsko	28,3	27,3	28,0	20	28,7	34,1	34,3	35,0	-162	-237	-313	n/a
Maďarsko	14,3	13,5	12,5	13	32,1	33,7	33,9	34,0	-253	-329	-908	-450
Polsko	11,3	11,0	11,3	15	45,7	45,7	46,6	45,0	-3 270	-4 218	-4 516	-1500
Rumunsko	25,0	24,5	23,9	24	26,3	24,6	25,4	26,7	-1 420	-2 074	-2 755	-580
Švédsko	53,4	54,2	54,6	49	51,3	51,8	52,3	45,0	432	237	293	n/a
UK	9,0	9,7	11,0	15	48,2	48,8	49,1	:	290	256	n/a	n/a
EU	17,0	17,5	18,0	20	39,9	40,7	41,3	40,0	835	-4 466	-8 296	n/a

Tato publikace je považována za doplňkový zdroj informací našim klientům i nejširší veřejnosti. Na informace uvedené v ní nelze pohlížet tak, jako by šlo o údaje nezvratné a nezměnitelné. Publikace je založena na nejlepších informačních zdrojích dostupných v době tisku. Použité informační zdroje jsou všeobecně považované za spolehlivé, avšak Česká spořitelna, a.s. ani její pobočky či zaměstnanci neručí za správnost a úplnost informací. Autoři považují za slušnost, že při použití jakékoliv části tohoto dokumentu, bude uživatelem tento zdroj uveden.

Některé obrázky použité v této publikaci pochází z audiovizuální knihovny Evropské komise. Icon made by Freepik from www.flaticon.com.
Vydáváno pod evidenčním číslem Ministerstva kultury ČR: MK ČR E 16338, ISSN on-line: 1801-5042, ISSN tisk: 1801-5034.

